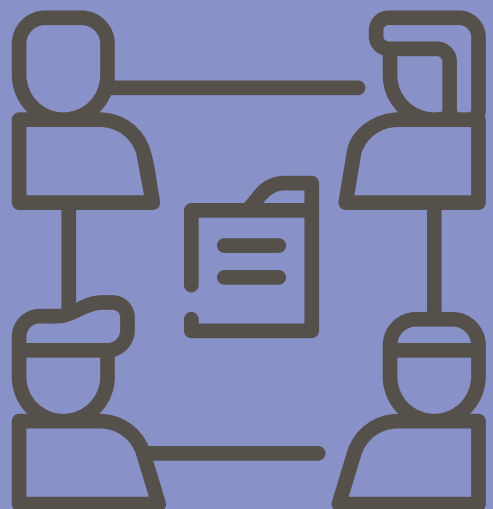

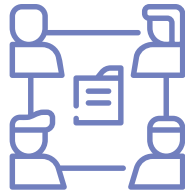
ИЗВЕШТАЈ ВО СЕНКА

ОД СЛЕДЕЊЕТО НА
РАБОТАТА И ЕФЕКТИТЕ НА
СЕКТОРСКАТА РАБОТНА
ГРУПА ЗА ВНАТРЕШНИ
РАБОТИ

јануари – декември 2021

ИЗВЕШТАЈ ВО СЕНКА

ОД СЛЕДЕЊЕТО НА
РАБОТАТА И ЕФЕКТИТЕ НА
СЕКТОРСКАТА РАБОТНА
ГРУПА ЗА ВНАТРЕШНИ
РАБОТИ

јануари – декември 2021

Проектот е финансиран
од Европската Унија

РЕАК-ОП
истражување во акција

Center for Civil Communications
Центар за граѓански комуникации

ЕВРОТИНК
ЦЕНТАР ЗА
ЕВРОПСКИ СТРАТЕГИИ

CENTER FOR
EUROPEAN STRATEGIES
EUROTHINK
euothink.mk

ИЗВЕШТАЈ ВО СЕНКА ОД СЛЕДЕЊЕТО НА РАБОТАТА И ЕФЕКТИТЕ НА СЕКТОРСКАТА РАБОТНА ГРУПА ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ ЗА ПЕРИОДОТ ЈАНУАРИ – ДЕКЕМВРИ 2021

Издавач:

Фондација Отворено општество – Македонија

За издавачот:

Фани Каранфилова – Пановска, извршна директорка

Автори:

Димитар Николовски

Александар Колекески, за основните информации за програмирање на ИПА 3 (2021-2027)

Ирина Јолевска, за родовата перспектива во секторските работни групи

Уредници:

Данче Даниловска – Бајдевска

Нада Наумовска

Сандра Анастасовска Кузмановски

Графичка подготовка:

Кома

Лектура:

Елеонора Стојкоска-Попетревска

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

35.075.2:341.171(497.7)“2021“(047)

НИКОЛОВСКИ, Димитар

Извештај во сенка од следењето на работата и ефектите на секторската работна група за внатрешни работи : [Електронски извор] : јануари-декември 2021 / [Димитар Николовски, Александар Колекески, Ирина Јолевска]. - Текст во ПДФ формат, 37 стр., илустр. - Скопје : Фондација Отворено општество – Македонија, 2022

Начин на пристапување (URL): <https://eur01.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fwww.dijalogkoneu.mk%2F&data=05%7C01%7C%7C00a0fa48470d45d795b108da3256c50a%7C6dd6692964ee4888a65ab847baf12c47%7C0%7C0%7C637877645557400117%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWljojMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLCJBTiil6lk1haWwiLCJXVCi6Mn0%3D%7C3000%7C%7C%7C&data=Mq0zE3NYB8rguPJ5pl8sEmc3mtE012cxckxkzwQTGz4%3D&reserved=0.> - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 03.05.2022. - Фусноти кон текстот

ISBN 978-608-218-384-8

1. Колекески, Горан [автор] 2. Јолевска, Ирина [автор]

а) Процес на пристапување во ЕУ -- Секторски работни групи -- Македонија -- 2021 -- Извештаи

COBISS.MK-ID 57234437

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка од Европската Унија. Содржината на публикацијата е единствена одговорност на Фондацијата Отворено општество – Македонија, Центар за европски стратегии – Евротинк, Реактор – Истражување во акција и Центар за граѓански комуникации и не нужно ги одразува ставовите на Европската унија.

СОДРЖИНА

ПРЕДГОВОР	5
ВОВЕДНИ ИНФОРМАЦИИ	9
МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТАП	11
ДЕЛ 1: СЕКТОРСКИ ПОЛИТИКИ	15
ДЕЛ 2: ФУНКЦИОНАЛНОСТ НА СРГ	19
2.1 Деловник за работа	19
2.2 Годишен план	19
ДЕЛ 3: ГРАЃАНСКО УЧЕСТВО	21
ДЕЛ 4: КАПАЦИТЕТИ НА ГРАЃАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ	23
ДЕЛ 5: ЕФЕКТИ ОД РАБОТАТА НА СРГ	25
ДЕЛ 6: ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ ИПА 3 (2021-2027)	27
6.1 Програмирањето на ИПА 3 (2021-2027) во рамките на секторот внатрешни работи	28
ДЕЛ 7: РОДОВА ПЕРСПЕКТИВА ВО СЕКТОРСКИТЕ РАБОТНИ ГРУПИ	33
7.1 Родовата перспектива во СРГ за внатрешни работи	35
ФИНАЛНИ ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ	37
КОРИСТЕНИ МАТЕРИЈАЛИ	37

ПРЕДГОВОР

Подготовката на Извештаите во сенка за следење на работата и ефектите од секторските работни групи за 2019, 2020 и 2021 година се спроведе под хипотезата дека секторските работни групи се значајни тела одговорни за креирање и мониторинг на секторските политики во Република Северна Македонија, како и форум за донаторската координација во поддршка на имплементација на политиките.

Секторскиот пристап беше нотирен како сеопфатен принцип на ИПА 2 преку кој се оценува и одредува нивото на кое државата се квалификува за искористување на целосна секторска поддршка, за чија цел во периодот 2015-2020 се оформија 12 секторски работни групи. Со започнување на програмирањето за ИПА 3 за периодот 2021-2027 година институциите продолжуваат со секторскиот пристап и со функционирањето на секторските работни групи.

Иако формално секторските работни групи имаат потенцијал да бидат креатори на секторските политики, наодите од мониторингот на СРГ во 2021 укажуваат на уназадување во однос на функционалноста, учеството на граѓанските организации и ефектите од работата на СРГ. Благо подобрување се нотира во однос на транспарентноста на работењето со оглед на тоа дека институциите одговориле на повеќе од 85% од барањата за информации од јавен карактер, што е за 4 % повеќе од 2020 година. Отвореност се нотира и во зголемената комуникација со оглед дека во 2021 година претставници на сите 12 секторски работни групи ја прифатија поканата за интервјуа со проектниот тим што ја следи работата на СРГ.

Преку анализа на состаноците на секторските работни групи, 251 одговор од институциите преку алатката пристап до информации од јавен карактер, 12 интервјуа со ИПА-координатори и разговор со 26

граѓански организации вклучени во секторските работни групи, ги издвојуваме следниве клучни наоди од мониторингот на СРГ за 2021 година:

- Во 2021 година се одржале вкупно 11 пленарни состаноци на Секторските работни групи и 8 оперативни состаноци, што е намалување во однос на 2020 година, кога вкупно се одржале 19 пленарни состаноци и 21 оперативен состанок.
- Ниту една од 12-те секторски работни групи не го исполнила зададениот минимум за одржување на бројот на годишни пленарни состаноци според својот деловник или нацрт-деловникот, додека 4 секторски работни групи¹ не одржале ниту еден пленарен состанок.
- Во пет СРГ од вкупно дванаесет секторски работни групи граѓанските организации воопшто не учествувале во 2021 година. Во четири секторски работни групи граѓанските организации не учествувале поради тоа што не се одржал состанок, а во една СРГ поради тоа што не биле поканети граѓански организации².
- Секторските работни групи кои имале пленарен состанок на кои биле поканети граѓанските организации не ги ажурирале целосно податоците за претставниците на граѓанските организации, па дел од нив биле испратени на погрешни или на непостојни адреси, со што дополнително се намалува просторот за граѓанско учество.
- И покрај тоа што ИПА 3-регулативата предвидува граѓанските организации да имаат простор за суштинско учество во програмирањето и секторските политики, во пракса недостига простор за суштинска вклученост на граѓанските организации за време на пленарните состаноци и вклучување претставници на граѓанските организации на оперативните состаноци на СРГ.
- Иако донаторската координација се предвидува да се организира како дел од секторските работни групи, сепак преку мониторинг-алатките не се нотирани содржини во агендата на состаноците на СРГ, кои во 2021 година биле фокусирани на донаторска координација.

1 Правда; Реформа за јавна администрација; Интеграција на Роми и Внатрешни работи

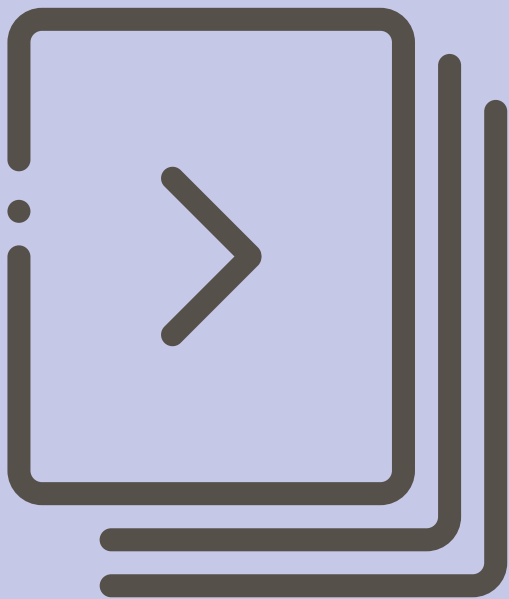
2 СРГ Конкурентност и иновации

Според мониторинг на состојбата, во 2021 година сепак се преземаа охрабрувачки чекори, кои го зајакнаа структурниот дијалог. Секретаријатот за европски прашања (СЕП) го започна процесот на промена на деловниците со цел да се подобри севкупната работа на секторските работни групи и да се уреди учеството на граѓанските организации и донаторите. На интервјуата претставниците на институциите истакнаа дека се отворени за промена на деловниците во кои ќе се регулира подетално и учеството и улогата на граѓанските организации. Во 2022 година се очекува да се подобри предвидливоста на динамиката и функционалноста, со што ќе се креира календар на состаноците на сите СРГ, ќе се објават фазите на следното ИПА-програмирање, како и релевантните документи за секторските политики. Од разговорите со граѓанските организации јасно се наведе барањето за учество на ниво на техничките состаноци со цел тие да бидат вклучени во сите фази на развивање и носење на политиките.

КАКО ПОНАТАМУ?

СЕП треба итно да пристапи кон консултации за новите деловници на СРГ, кои мора да содржат одредби преку кои ќе се подобри суштинското учество на ГО, пред сè, преку достапност до материјали и до информации од оперативен карактер, како и преку одржување воведни обуки за новите претставници заради темелно разбирање на процесот на секторските политики и ИПА-програмирањето. Ваквите обуки треба да се однесуваат и на претставниците на ГО во Секторските мониторинг-комитети. Новите деловници треба да ја прецизираат и постапката за избор и работа на претставниците на ГО, вклучително и начинот на консултации со поширокиот граѓански сектор. Доследно да се реализираат плановите за подобрување на вклученоста, предвидливоста на работата и транспарентноста на секторските работни групи.

ВОВЕДНИ ИНФОРМАЦИИ

СЕКТОРСКА РАБОТНА ГРУПА ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

ФОРМИРАНА: 2015 година

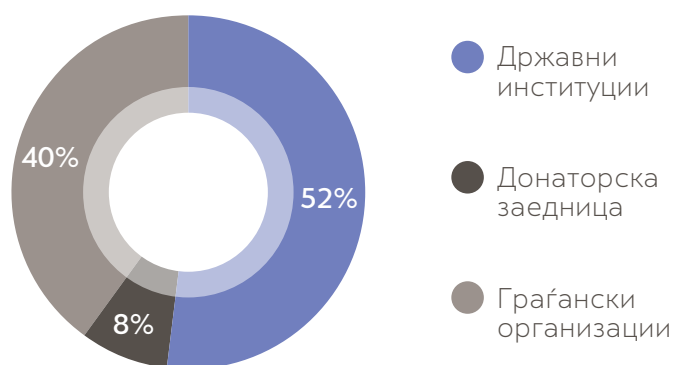
БРОЈ НА ЧЛЕНОВИ: 50 члена, институции x 26, граѓанските организации x 4 и донаторската заедница x 20

БРОЈ НА ОДРЖАНИ СОСТАНОЦИ ВО 2021: според информациите на МВР, секторската работна група не одржала ниту пленарни ниту оперативни состаноци во 2021

ПРЕТСЕДАВАЧ НА СРГ: министерот за внатрешни работи на РСМ

ГРАФИКОН 1.

Процентуална застапеност на различните претставници во Секторската работна група за внатрешни работи

МЕТОДОЛОШКИ ПРИСТАП

За потребите на овој извештај беа комбинирани повеќе истражувачки методи за собирање, обработка и анализа на податоците. Истражувањето беше поделено на деск-истражување и теренско/онлајн-истражување.

Во рамките на деск-истражувањето беше направена детална анализа на документи, закони и стратегии што се од важност за работата на оваа СРГ (повеќе информации видејте во делот **корисни материјали**). Покрај тоа поднесовме **22 барања за информации од јавен карактер** до Министерството за внатрешни работи како надлежна институција за работата на оваа СРГ. Од нив добивме одговор на само 14 барања за информации од јавен карактер.

Што се однесува до теренскиот/онлајн делот на истражувањето, беа спроведени **интервју**³ со ИПА-координаторот од Министерството за внатрешни работи и интервју со претставник на граѓанската организација член на СРГ⁴.

Според методологијата за мониторинг, работата на секторските работни групи ја следевме во рамките на пет сегменти:

- Функционалност на СРГ;
- Граѓанско учество во СРГ;
- Капацитети на ГО за придонес и учество во работата на СРГ;
- Ефекти од работата на СРГ;
- ИПА.

³ Интервјуто со координаторот од Министерството за внатрешни работи беше одржано на 24.1.2022

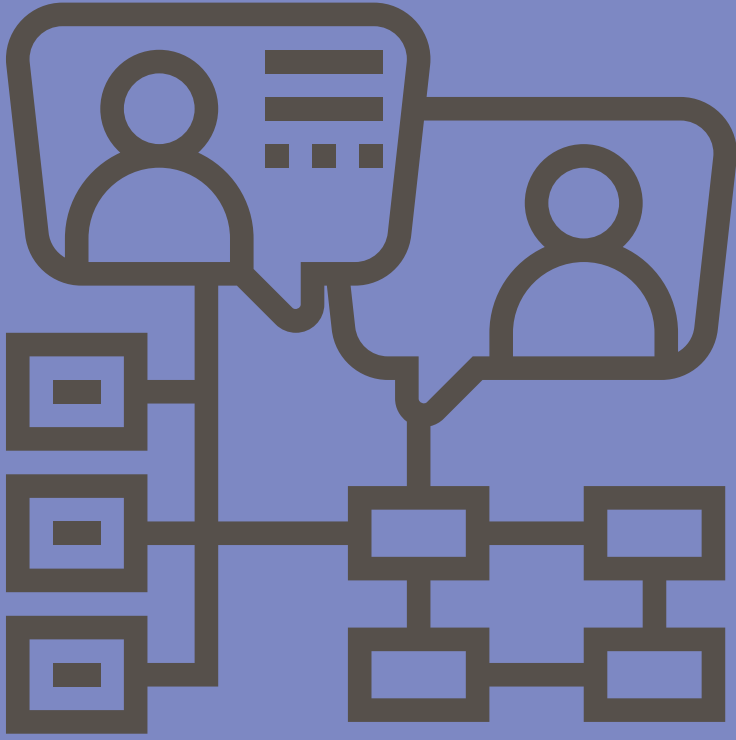
⁴ Интервју со претставник на граѓанската организација Фондација Отворено општество – Македонија, член на секторска работна група

Според методологијата за мониторинг на работата и ефектите од секторските работни групи, ефектите од работата на СРГ за овие пет сегменти ги мериме преку 31 стандард и 21 показател. Преку оценување на овие стандарди (1 е најниско ниво, 3 е највисоко ниво) го следиме напредокот во работата на 12-те секторски работни групи на годишно ниво.

Сепак, за разлика од минатогодишниот извештај, во овој извештај, со оглед дека пет од дванаесетте СРГ не одржаа пленарни состаноци во текот на 2021 година, а поголемиот дел од стандардите и показателите се директно врзани со самите состаноци на СРГ, одлучивме да не ги оценуваме поединечно сегментите во рамките на извештаите. Ваквиот метод се однесува на сите СРГ, вклучително и за СРГ што одржаа пленарни состаноци во текот 2021, со цел да се запази истиот методолошки пристап за сите 12 СРГ.

ДЕЛ 1

СЕКТОРСКИ ПОЛИТИКИ

Во текот на 2021 година Министерството за внатрешни работи усвои две стратегии кои се од важност на секторот внатрешни работи: Стратегијата за обука и развој на вработените во МВР 2022-2024 и [Националната стратегија за борба против трговијата со луѓе и илегалната миграција во Република Северна Македонија 2021-2025](#).

Воедно, во текот на 2021 година се работело и на изработка на Стратегија за превенција и борба против компјутерски криминал. Во однос на актуелните стратегии во рамките на министерството, релевантни за овој сектор, се следниве: [Стратегија за вклучување и комуникација со заедницата 2020-2022](#), [Стратегија за развој на Центарот за обука 2020-2022](#), [Стратегија за управување со човечки ресурси 2020-2022](#), Стратегија за натамошен развој на капацитетите за криминалистичка техника на регионално и локално ниво 2020-2025, Стратегија за управување со ризици донесена во 2015 (без рок на завршување). Дополнително, национални стратегии во кои е вклучена и МВР се: [Национална стратегија на РМ за борба против тероризам 2018-2022](#) и [Национална стратегија за контрола на мало и лесно оружје 2017-2021](#).

Важно е да се нагласи дека е изработена стратегија за интегрирано гранично управување, која треба да се усвои, а е направена во рамките на [Твининг ИПА-проект од 2016](#) година. Исто така, беше креирана и Резолуција за миграција, но најпрво треба да се усвои во ИОМ (Меѓународната организација за миграции).

Во текот на 2021 година беа донесени измени и дополнувања на следните закони:

- [Закон за внатрешни работи](#)
- [Закон за олицја](#)
- [Закон за државјанство](#)
- [Закон за патни исправи](#)
- [Закон за безбедност на сообраќајот на патиштата](#)
- [Закон за странци](#)
- [Закон за складирање и заштита од запаливи течности и гасови](#)
- [Закон за заштита од експлозивни материи](#)
- [Закон за прометот на експлозивни материи](#)
- [Закон за спречување на насилството и недостојното однесување на спортските натпревари](#)

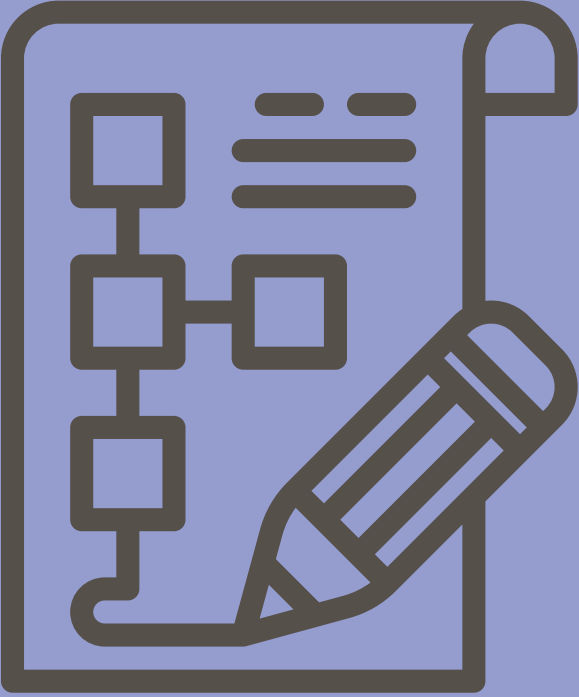
Три од горенаведените закони (Законот за полиција, Законот за внатрешни работи и Законот за странци) во текот на 2021 година биле поставени за дискусија на Електронскиот национален регистар на прописи (ЕНЕР), додека измената на Законот за гранична контрола беше отворена во ноември 2021 година и сè уште има можност за коментирање.

Законот за внатрешните работи е изменет и дополнет според препораките за МВР произлезени од Извештајот на ГРЕКО за евалуација на Република Северна Македонија - Петти круг на тема „Спречување на корупцијата и промовирање интегритет кај централната власт (највисоките извршни функции) и органите за спроведување на законот“, како и со обврските за МВР дел од Акциониот план по Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси (2020-2024), на Државната комисија за спречување на корупцијата.

Воедно, изготвени се изменувања и дополнувања на 10 закони во надлежност на МВР, во рамките на различни процеси на усогласување со национална и европска рамка (усогласување со процесот на дигитализација на процесите поврзани со постапките утврдени

со закон и усогласување со „Спречување на корупцијата и промовирање на интегритетот кај централната власт“), како и уредување на проблеми од практична природа, кои во моментот се во постапка за донесување, и тоа:

1. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за патните исправи на државјаните на Република Северна Македонија.
2. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за личната ката.
3. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за пријавување на живеалиштето и престојувалиштето на граѓаните.
4. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за државјанството на Република Северна Македонија.
5. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за личното име.
6. Предлог на закон за дополнување на Законот за матичен број.
7. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за внатрешни работи
8. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за полиција
9. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за гранична контрола
10. Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за странци.

ДЕЛ 2

ФУНКЦИОНАЛНОСТ НА СРГ

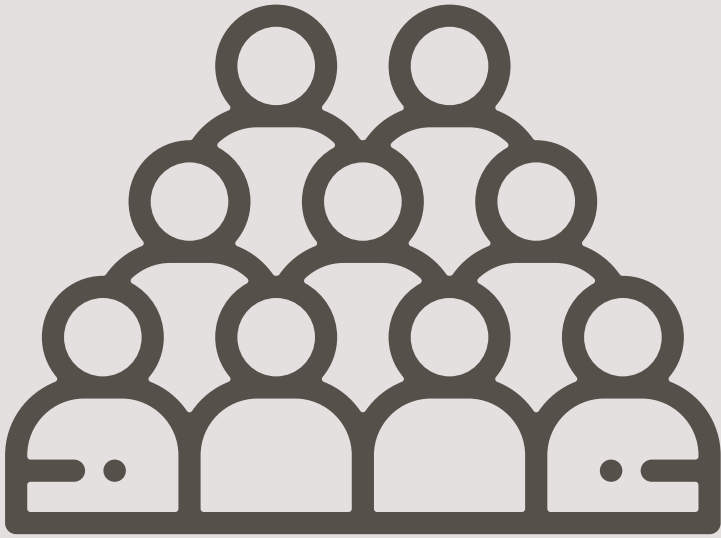
2.1 ДЕЛОВНИК ЗА РАБОТА

Оваа СРГ работи врз основа на деловник и решение за работа. Претседавач на секторската работна група е министерот за внатрешни работи. Членови се претставниците на институциите чиешто поле на надлежности се поклопува со секторскиот приод во оваа област, донаторската заедница и граѓанското општество.

Водејќи се од зборото на нацрт-општиот деловник за работа, предвидена е подготовка на покани што се испраќаат до членовите на СРГ, како и водење записници за време на состаноците, кои подоцна се подготвуваат во стандардизирана форма и се споделуваат со учесниците на СРГ, кои можат да ги коментираат нацрт-записниците, а потоа тие треба да се усвојат. Во текот на 2021 година, не бил одржан ниту еден пленарен или оперативен состанок. Во поглед на транспарентноста, на официјалната веб-страница на претседавачкото министерство – МВР не се објавени информации за работата на секторската работна група.

2.2 ГОДИШЕН ПЛАН

СРГ за внатрешни работи нема подготвено годишен план за работа. Во информацијата доставена од МВР е истакнато дека годишен план за СРГ за внатрешни работи не е во надлежност на Министерството за внатрешни работи, туку на Секретаријатот за европски прашања.

ДЕЛ 3

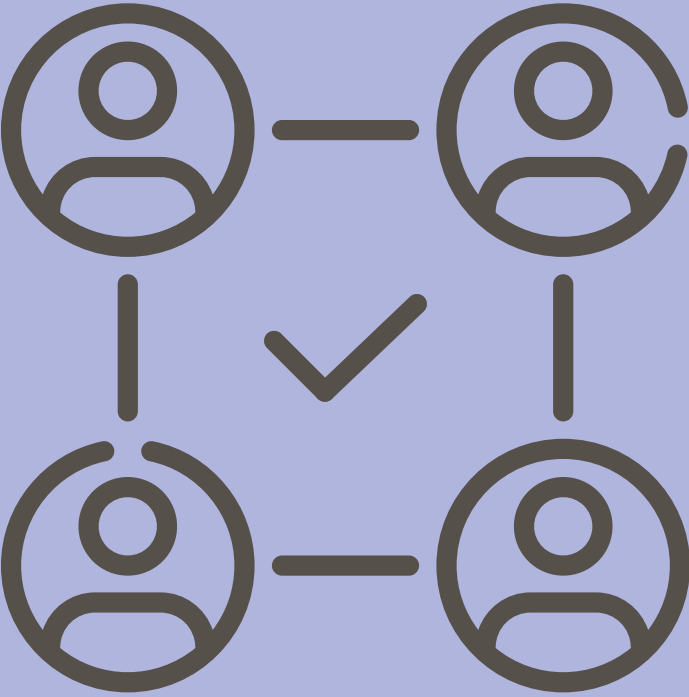
ГРАЃАНСКО УЧЕСТВО

Како што е споменато и погоре, четири граѓански организации учествуваат со своите претставници во работата на оваа СРГ, со статус на полноправни членови:

- Фондација Отворено општество – Македонија (ФООМ);
- Институт за европска политика (ЕПИ);
- Евротинк – Центар за европски стратегии;
- Асоцијација за развојни иницијативи „Зенит“.

Во 2021 не се одржал ниту еден пленарен состанок на СРГ за внатрешни работи со објаснување дека состаноците се организираат и одржуваат кога има актуелни теми што се од важност за секторот внатрешни работи, за што од МВР посочуваат дека во изминатата година немало такви активности.

Со оглед на тоа дека не биле одржани состаноци на оваа СРГ, тешко е да се зборува за граѓанско учество, но тоа што може да се заклучи од интервјуто со претставниците на граѓанските организации е дека е потребно унапредување на моделот на избор на граѓански организации во секторските работни групи.

ДЕЛ 4

КАПАЦИТЕТИ НА ГО

Во однос на капацитетите на ГО што учествуваат во работата на оваа СРГ, организациите нотираат повеќегодишно искуство и активности релевантни за овој сектор, со оглед дека овој сектор се совпаѓа со Поглавјата 23 и 24 од ЕУ пристапниот процес. Теми што доминираат кај овие организации се реформите во јавната администрација, борбата против корупцијата и организираниот криминал, и приближувањето кон ЕУ. На пример, ЕПИ издале [извештај во сенка за поглавјето 23 за 2021 година](#), „Евротинк“ работеле на проект за полиција во заедницата и спровеле [истражување на јавното мислење за работата на полицијата](#), а ФООМ имале повеќе активности посветени на борбата против дискриминацијата, што неминовно задира и во секторот Внатрешни работи. Врз основа на горенаведеното, може да се заклучи дека овие организации се дефинитивно соодветни за да придонесуваат за квалитетот на работата на оваа СРГ.

Од ИПА-координаторот при МВР, граѓанските организации беа оценети со највисока оценка, со оглед на нивното вложување и ентузијазам, иако беше забележано дека им недостасува одредено техничко знаење, до кое е тешко да се стигне доколку учесниците се надвор од институциите, токму затоа е значајно учеството во секторските работни групи.

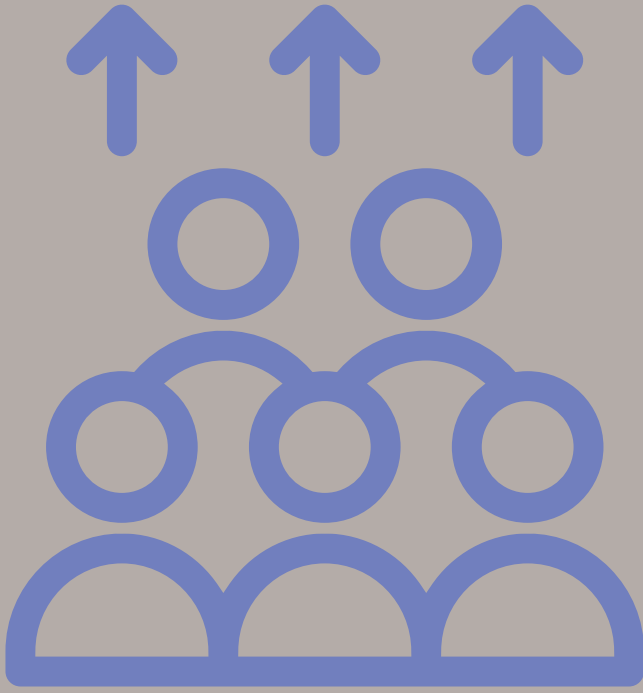

ДЕЛ 5

ЕФЕКТИ ОД РАБОТАТА НА СРГ

Според информацијата доставена од МВР, СРГ не одржала пленарни состаноци и оперативни состаноци во 2021 година. Оттаму ефектите од работата на секторската работна група не може да се анализираат соодветно. Тоа што може да се заклучи е дека работата на секторската работна група е значајна и треба да се одвива согласно предвидената динамика во деловникот за работа, особено што значајна надлежност на СРГ е програмирањето на ИПА-средствата во рамките на секторот внатрешни работи. На средбите на пленарно и оперативно ниво потребно е да бидат вклучени граѓанските организации со цел да се информираат за секторските политики во оваа значајна област, но и да го дадат својот придонес за унапредување на состојбата.

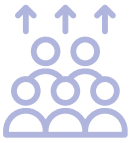
ДЕЛ 6

ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ ИПА 3 (2021 2027)

Инструментот за претпристапна помош ИПА 3 се однесува на програмскиот период 2021-2027 година. Европската комисија го вовеле овој инструмент со новата Финансиска перспектива на Европската Унија. ИПА 3 е воведена со усвојувањето на Регулативата за воспоставување на Инструментот и Регулатива со правила и принципи за спроведување на ИПА 3⁵ од страна на Европската Унија, кои се поврзуваат со други фондови, програми и инструменти на Унијата, а првенствено со Инструментот за соседство, развој и меѓународна соработка⁶.

5 Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA III) COM/2018/465 final.

6 Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument (NDICI)

Според структурата, ИПА 3 е поделена на 5 прозорци, а секој прозорец се состои од тематски приоритети:

1. Владеење на правото, фундаментални права и демократија;
2. Добро владеење, усогласување на законодавството, добрососедски односи и стратешка комуникација;
3. Зелена агенда и одржлива поврзаност;
4. Конкурентност и инклузивен раст;
5. Територијална и прекугранична соработка.

Повеќе информации за програмирањето на ИПА 3 (2021-2027) може да прочитате во извештајот [ИПА - хоризонтално прашање](#).

6.1 ПРОГРАМИРАЊЕТО НА ИПА 3 (2021-2027) ВО РАМКИТЕ НА СЕКТОРОТ ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Средствата од ИПА 3 предвидени за секторот внатрешни работи се дел од Прозорец 1: Владеење на правото, фундаментални права и демократија, Тематски приоритет 3: Борба против организираните криминал/безбедност и Тематски приоритет 4: Миграција и управување со границите. Во текот на 2021 година, во рамките на овој сектор се предвидени два акциски документа, „ЕУ против организираните криминал, за поддршка на трговијата“ со вкупен буџет од 14.000.000 евра, од кои 10.600,000 евра е предвидено да бидат од ИПА 3, како и „ЕУ за гранично управување“ со вкупен буџет од 4.000,000 евра, од кои сите средства се предвидени да бидат од ИПА 3. Во 2022 година е предвиден уште еден Акциски документ „Подобрување на управувањето со миграцијата“ со вкупен буџет од 8.000,000 евра, а предвидено е сите средства да бидат од ИПА 3.

Што се однесува до акцијата „Борба против организираните криминал и тероризмот“, која е предвидена за 2023 и 2024 година, сè уште не се изработени акциски фишеа, односно станува збор само за стратегиски одредници во најрана фаза, кои можат во иднина да претрпат измени.

ТАБЕЛА 1:

Програмирањето на ИПА 3 (2021-2027)
за секторот внатрешни работи

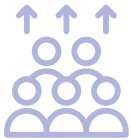
ПРОЗОРЕЦ 1:
**ВЛАДЕЕЊЕ НА ПРАВОТО, ФУНДАМЕНТАЛНИ
ПРАВА И ДЕМОКРАТИЈА**

Тематски приоритет 3: Борба против организиранот
криминал/безбедност

Тематски приоритет 4: Миграција и управување со границите

Период за спроведување: 2021 година

Акција	Процент вкупен буџет (милиони евра)	Баран придонес од ИПА (милиони евра)	План/аранжмани за имплементација
ЕУ против организиранот криминал, за поддршка на трговијата	14	10,6	Предвидено е акцијата да се спроведува преку директно управување и индиректно управување со Меѓународната организација. Имплементацијата преку директно управување вклучува набавки (договори за услуги и набавки) и грантови (твининг).
ЕУ за гранично управување (Регионална програма)	4	4	Акцијата преку ИОМ ги поддржува прифатните центри и граничарите. Регионална програма на ЕУ

Период за спроведување: 2022 година

Подобрување
на
управувањето
со миграцијата

8

8

Можно индиректно управување со меѓународна организација. Алтернативно - директно управување
* Во зависност од одлуката на ГД Неар, оваа акција може да се одложи за 2023 година.

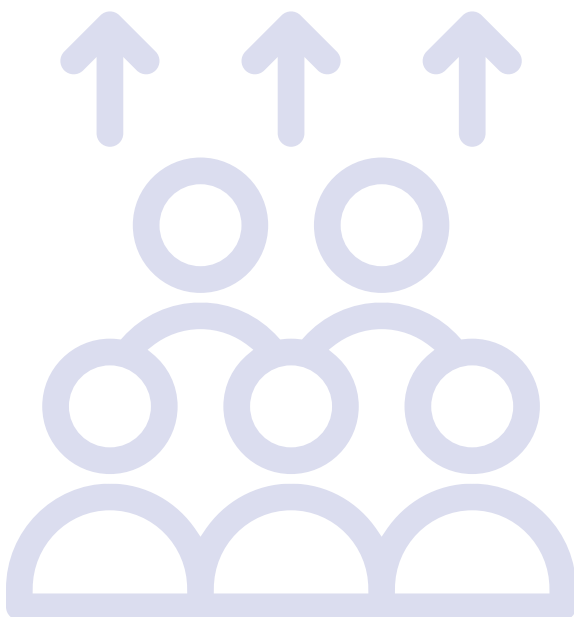
Период за спроведување: 2023 и 2024 година

Борба против
организиранот
криминал и
тероризмот

4

3

Директно управување преку набавки

ТАБЕЛА 2:

Акциски документи (2021) ЕУ против организираниот криминал, за поддршка на трговијата

АКЦИСКИ ДОКУМЕНТ (2021) ЕУ ПРОТИВ ОРГАНИЗИРАНИОТ КРИМИНАЛ, ЗА ПОДДРШКА НА ТРГОВИЈАТА		
Очекуван исход	Придонес на ЕУ (износ во евра)	Индикативен придонес од трета страна
1.1. Дигитализација и проширена употреба на записи и податоци за истрага и контрола	1,400,000	400,000
1.2. Зајакнати институционални и технолошки капацитети за истражување на организираниот и прекуграничен криминал и корупција	3,000,000	500,000
2.1. Реновирани и надградени граничните премини со Бугарија во согласност со стандардите на ЕУ	2,200,000	1,700,000
2.2. Нов компјутеризиран транзитен систем (NCTS) Фаза 5 во согласност со најновите барања на ЕУ	4,000,000	800,000
Вкупно	10,600,000	3,400,000

ТАБЕЛА 3:

Акциски документи (2022) Подобрување на управувањето со миграцијата

АКЦИСКИ ДОКУМЕНТ (2022) ПОДОБРУВАЊЕ НА УПРАВУВАЊЕТО СО МИГРАЦИЈАТА		
Очекуван исход	Придонес на ЕУ (износ во евра)	Индикативен придонес од трета страна
1) Зајакнати способности за управување со границите и миграцијата	8,000,000	0
Вкупно	8,000,000	0

ДЕЛ 7

РОДОВА ПЕРСПЕКТИВА ВО СЕКТОРСКИТЕ РАБОТНИ ГРУПИ

Интегрирањето на родовата перспектива претставува процес на проценка на импликациите врз жените и мажите на секое планирано дејство, вклучително и на законодавството, политиките и програмите, во секоја област и на секое ниво.⁷ Притоа, крајната цел е да се постигне родова еднаквост. Во националното законодавство на Република Северна Македонија вклучувањето на родовата перспектива е дефинирано со Законот за еднакви можности на жените и мажите⁸ и претставува обврска на сите државни органи и институции. Пропуштањето да се инкорпорира родовата перспектива подразбира носење родово неутрални или родово слепи политики, кои не успеваат да ги адресираат постојните нееднаквости и можат да придонесат за продлабочување на родовите јазови.

Родовата еднаквост е една од темелните

7 European Institute for Gender Equality (EIGE), Glossary and Thesaurus, A-Z Index. Достапно на: <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1185?lang=mk>

8 Закон за еднакви можности на мажите и жените. „Службен весник на Република Македонија“ број 6/12, 30/13, 166/14, 150/15 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ број 53/21. Член 4, став 1, точка 10.

вредности на Европската Унија (ЕУ).⁹ Истовремено, членството во ЕУ е условено со почитување и промовирање на овие основни европски вредности.¹⁰ Во Инструментот за претпристапна помош 2021-2027 (ИПА 3) предвидено е дека имплементацијата на ИПА 3 треба да биде водена од принципите на родова еднаквост и зајакнување на правата на жените и девојчињата¹¹, во линија со и во насока на исполнување на минималните стандарди утврдени со новиот План за акција за родова еднаквост на ЕУ 2021-2025 (ГАП 3) насловен „Амбициозна агенда за родова еднаквост и зајакнување на жените во надворешната политика на ЕУ“¹². ГАП III се состои од пет столба на акција, а во рамките на третиот столб се предвидени активности во шест тематски области.¹³ Во рамките на ГАП 3 се рефлектирани и целите на Стратегијата за родова еднаквост на ЕУ 2020-2025.¹⁴ Понатаму, во ИПА 3, родовата еднаквост е вклучена како една од специфичните цели, но и како тематски приоритет за поддршка.¹⁵ Притоа, потенцирано е дека родовата еднаквост е хоризонтална тема, која треба да биде соодветно рефлектирана и интегрирана во целокупниот процес на имплементација.¹⁶ Целите на претпристапната помош поставени во тематскиот приоритет посветен на родовата еднаквост во ИПА 3 целосно кореспондираат со шесте тематски области предвидени со ГАП 3, што дополнително укажува на потребата од поврзување на овие два документа. Оттука, работата на секторските работни групи, како форум за меѓуресурска соработка со надлежности поврзани со формулирање и имплементација на националните политики и ко-

9 Consolidated Version of the Treaty on European Union. Член 2. Достапно на: <https://bit.ly/3s4ggyR>

10 Ibid. Член 49, став 1.

11 Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council of 15 September 2021 establishing the Instrument for Pre-Accession assistance (IPA III). Достапно на: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1529&qid=1643627286827&from=en>

12 EU Gender Action Plan (GAP) III – An Ambitious Agenda for Gender Equality and Women’s Empowerment in EU External Action. Достапно на: https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/join_2020_17_en_final.pdf

13 Ibid. Во ГАП 3 предвидени се активности поделени во следните шест тематски области: ослободување од сите форми на родова базирано насилство, унапредување на сексуалното и репродуктивното здравје и права, зајакнување на економските и социјалните права и зајакнување на девојчињата и жените, унапредување и еднакво политичко учество и лидерство, интегрирање на агендата за жени, мир и безбедност и предизвици и можности за зелена транзиција и дигитализација.

14 A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020-2025. Достапно на: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0152>

15 Regulation (EU) 2021/1529 of the European Parliament and of the Council of 15 September 2021 establishing the Instrument for Pre-Accession assistance (IPA III). Достапно на: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1529&qid=1643627286827&from=en>

16 Ibid.

ординација за програмирање, следење и евалуација на странската помош, треба да биде водена од и усогласена со ГАП 3. Конечно, неопходно е да се има предвид заложбата на ЕУ, до 2025 година, најмалку 85% од сите нови надворешни програми и проекти да ја имаат родовата еднаквост како значајна или основна цел.¹⁷

Значаен елемент на дефиницијата на секторскиот пристап кон интегрирањето на родовата перспектива е и градењето и јакнењето на техничките компетенции на сите вклучени во спроведувањето на секторските политики.¹⁸ Оттука, особено значајно е и развивањето на капацитетите во оваа насока, како на креаторите на политики, така и на лицата вклучени во нивното спроведување.

Повеќе информации за родовата поставеност во СРГ може да прочитате во [Извештајот во сенка за родовата перспектива во секторските работни групи.](#)

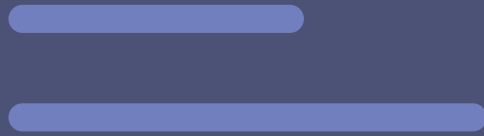
7.1 РОДОВАТА ПЕРСПЕКТИВА ВО СРГ ЗА ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

Секторската работна група за внатрешни работи не одржала пленарни состаноци во текот на 2021 година, па, од овој аспект, не би можело да се оценува ниту вклучувањето на родовата перспектива на состаноците на оваа секторска работна група. Информациите добиени од Министерството за внатрешни работи (МВР) укажуваат дека при изготвувањето на стратешките документи во овој сектор во изминатата година не биле изработени и употребени родови анализи. Охрабрувачки е што во рамките на МВР, во текот на 2021 година биле одржани три работилници за родово-одговорно работење, но не беа доставени подетални информации од кои би можело да се заклучи дали со некоја од овие работилници биле опфатени и членовите на секторската работна група. МВР е една од клучните институции вклучени во акцискиот документ за Годишната акциска програма за ИПА 2022 година „ЕУ за подобро управување со границите и миграцијата“, каде што родовата еднаквост не е таргетирана како цел.¹⁹

17 EU Gender Action Plan (GAP) III – An Ambitious Agenda for Gender Equality and Women’s Empowerment in EU External Action. Достапно на: https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/join_2020_17_en_final.pdf

18 EIGE, Glossary and Thesaurus, A-Z Index. Достапно на: <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1359?lang=mk>

19 Секретаријат за европски прашања, ИПА 2021-2027. Достапно на: <https://www.sep.gov.mk/page/?id=1120#.Yfusd-rMJPY>

ФИНАЛНИ ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ

1. Секторската работна група за внатрешни работи има свој деловник и решение за работа. Претседавач на секторската работна група е министерот за внатрешни работи. Членови се претставниците на институциите чиешто поле на надлежности се поклопува со секторскиот приод во оваа област, донаторската заедница и граѓанското општество. Во 2021 година не се одржале пленарни и оперативни состаноци, со што се намалило учеството на граѓанските организации членови на секторските работни групи во креирање на политиките во областа внатрешни работи, дополнително не се воспоставени ефикасни механизми за поширока вклученост на граѓанското општество.

2. Потребно е да се креира индикативен план за работа на секторската работна група со што ќе се зголемат предвидливоста и организираноста на процесот. Да се зголеми бројот на состаноците и граѓанските организации да учествуваат на состаноците на техничко ниво.

3. Во однос на комуникацијата со јавноста, потребно е да се подобри и зголеми видливоста на работата на СРГ, преку подобрување на достапноста на релевантни документи, покрај на страницата на СЕП, и на страницата на МВР, како и да се зголеми пристапот до информации за имплементација на проектите.

КОРИСТЕНИ МАТЕРИЈАЛИ

- ◆ Одговори од МВР по барањето за информации од јавен карактер.
- ◆ Деск-анализа на документи релевантни за секторската работна група, преку веб-страниците на МВР, ЕНЕР и СЕП.
- ◆ Интервјуа со ИПА-координаторот при МВР и интервју со претставници на ГО при СРГ.

